

Svetová asociácia ekológie (INTECOL)

International Association for Ecology (INTECOL)

Abstract: International Association for Ecology (INTECOL) was established in 1967, in the period of International Biology Programme (IBP), firstly as a ecological section of International Union of Biological Sciences (IUBS). The association, operating as a non-profit organization, distinguished individual (ordinary and honorary) members, regional and national associations of ecology and scientific institutions, organizations or corporations. Over 2,600 individual members from more than 100 countries and two regional ecological federations, European Ecological Federation (EEF) a East Asian Ecological Federation (EAEF), belong to the association. The major goal of INTECOL is to promote the science of ecology and its applications to meet global needs. The international association supports collaboration among ecologists and ecological societies across the world. Ecologists can share their knowledge and work together to find creative solutions to world's ecological issues. The association is affiliated with the ICSU family of scientific organizations as the section responsible for general ecology within the IUBS.

Key words: International Association for Ecology

URL: http://bech.truni.sk/article/2022_4_1.pdf

Pavol Eliáš

*Ul. gen. Goliana, Trnava,
Slovenská republika*

pavol.elias149@gmail.com

Úvod

Začiatok druhej polovice 20. storočia je historicky spojený s Medzinárodným biologickým programom (IBP, International Biological Programme), ktorý si vyžadoval rozsiahlu medzinárodnú spoluprácu ekológov celého sveta. Medzinárodná únia biologických vied (IUBS, International Union of Biological Sciences) pripravila (z podnetu Medzinárodnej rady vedeckých združení, ICSU) medzinárodný program zameraný na poznanie biologických základov produktivity a prosperity ľudstva (Eliáš 2017; Worthington 1968). V roku 1968 bolo do programu zapojených 56 štátov sveta, vrátane Československa, a ďalšie krajiny mali v IBP skupiny pracovníkov s neformálnymi kontaktmi (Worthington l.c.).

Svetová ekologická asociácia (INTECOL, International Association for Ecology, *Association internationale d'écologie, Asociación Internacional de Ecología, Internationale Vereinigung für Ökologie*) bola založená v roku 1967 ako Ekologická sekcia Medzinárodnej únie biologických vied (IUBS) s cieľom podporovať spoluprácu medzi ekológmi a ekologickými spoločnosťami na celom svete. Podľa Stanov je pridružená k rodine vedeckých organizácií ICSU ako sekcia zodpovedná za všeobecnú ekológiu v rámci Medzinárodnej únie biologických vied (IUBS).

Obr. 1 Logo Svetovej asociácie ekológie (INTECOL)

Ciele a úlohy asociácie

INTECOL podporuje spoluprácu medzi ekológmi a ekologickými spoločnosťami celého sveta. Ekológovia sa môžu navzájom podeliť so svojimi poznatkami a spolupracovať pri hľadaní kreatívnych riešení ekologických problémov sveta. Jednotliví členovia Asociácie a pridružených ekologických spoločností spolupracujú na výskume ekologických problémov celosvetového záujmu.

Hlavným cieľom INTECOL je propagovať ekológiu ako vedu a aplikácie jej poznatkov pri riešení úloh spojených s uspokojovaním globálnych požiadaviek a potrieb spoločnosti (ľudstva). Asociácia si kladie za cieľ prezentovať ekologickú vedu svetovej úrovne, ktorá je vysoko relevantná a schopná reagovať na informačné potreby politiky a manažmentu.

Podľa Stanov INTECOL pomáha a/alebo podporuje:

- a) rozvoj ekológie ako vedy a aplikáciu ekologických princípov na riešenie globálnych problémov, najmä napomáhaním medzinárodnej spolupráce;
- b) zber, vyhodnocovanie a šírenie informácií o ekológii;
- c) národné, regionálne a medzinárodné aktivity, ktoré budú slúžiť ekologickému výskumu, školeniam pracovníkov, koordinácii všeobecných publikácií ekologických princípov a uznaniu významu ekológie pre ekonomiku a spoločnosť;
- d) organizovanie konferencií, stretnutí, sympózií, programov a projektov, vedenie sérií prednášok, vydávanie rukopisov a opatrenia, ktoré sa považujú za potrebné na dosiahnutie cieľov asociácie.

INTECOL zohráva významnú úlohu na medzinárodnej úrovni pri podpore spolupráce medzi ekológmi a ekologickými spoločnosťami na celom svete. Ekológovia si môžu vzájomne poskytovať svoje poznatky a vedomosti a spolupracovať pri hľadaní tvorivých riešení ekologických problémov našej planéty.

INTECOL poskytuje platformu pre široké spektrum ekologického výskumu biologickej rôznorodosti (biodiverzity), ekologického fungovania a sociálnych otázok súvisiacich s riadením a podporou rôznorodých ekosystémov planéty.

Štruktúra a členovia asociácie

Asociáciu vedie 10-členný výbor (Board), ktorý volí Valné zhromaždenie každé štyri roky. Prezident, viceprezident, tajomník a hospodár, spolu s predchádzajúcim prezidentom (past president), tvoria výkonný výbor (Executive Committee). Ďalej je vo výbore šesť členov výkonného výboru. Koncil INTECOL-u tvoria nominovaní zástupcovia (reprezentanti) národných ekologických spoločností. Prvým prezidentom asociácie bol prof. Dr. Arthur D. Hasler z USA. Vo funkcii prezidenta najdlhšie (1998 – 2009) pôsobil prof. John A. Lee (UK). Členom výboru v rokoch 1974 – 1978 bol Dr. Jan Květ z Československej akadémie vied (ČSAV).

Asociácia má riadnych členov, čestných členov, regionálne a národné spoločnosti/asociácie ekológie a vedecké inštitúcie, organizácie a korporácie. Počet individuálnych členov presiahol 2 600 z viac ako 100 krajín. Členmi sú dve regionálne organizácie/federácie: Európska ekologická federácia (EEF, European Ecological Federation) a Východoázijská ekologická federácia (EAEF, East Asian Ecological Federation).

Čestné členstvo INTECOL udeľuje významným ekológom na vyjadrenie ich postavenia v ekologickej komunite a ich úlohy pre asociáciu. Po prvý raz boli tieto tituly udelené v roku 2002 štyrom ekológom. Získali ho E. P. Odum (USA), F. B. Golley (USA), G. A. Knox, (Nový Zéland) a B. S. Ihm (Južná Kórea). V roku 2005 udelili ďalšie tituly dvom ekológom, získali ich F. H. Bormann (USA) a G. E. Likens (USA) za ich dlhodobý ekosystémový výskum (Hubbard Brook Ecosystem experiment), ktorý mal veľký vplyv na ekologické myslenie (50 rokov od začatia), a za ich činnosť ako prezidentov Americkej ekologickej spoločnosti (ESA).

Pracovné skupiny

Pracovné skupiny (Working groups – WG) vytvára Výbor INTECOL-u z vlastnej iniciatívy alebo na odporúčanie členskej národnej ekologickej spoločnosti alebo skupiny jednotlivých členov. Samostatne organizujú vedecké stretnutia (porady, workshopy), sympózia na kongresoch atď. Každoročne predkladajú výboru správy o svojej činnosti a kedykoľvek podľa potreby podnety a odporúčania pre výbor.

- PS Agro-ekosystémy (Agro-Ecosystems WG) bola zriadená v roku 1974. Na prvom kongrese v Hágu prezentovala návrh programu výskumu agro-ekosystémov na medzinárodnej úrovni. Presadzovala a rozvíjala ekosystémový prístup a modelovanie pri výskume fungovania poľnohospodárskych ekosystémov.
- PS Štatistická ekológia (Statistical Ecology WG) sa zameriavala na aplikáciu štatistiky v ekologickom výskume. Podielala sa na príprave satelitného programu v štatistickej ekológii, spolupracovala s medzinárodnou spoločnosťou.
- PS Tropická ekológia (Tropical Ecology WG) organizovala medzinárodné sympózia o tropickej ekológii. Podporuje ekologický výskum v trópech. Je založená na Medzinárodnej spoločnosti pre tropickú ekológiu (ISTE), ktorá vyvinula sériu regionálnych centier pre tropickú ekológiu v tropických krajinách sveta.
- PS Urbánna ekológia (Urban Ecology WG) sa zúčastňuje na riešení II. projektu medzivládneho programu UNESCO „Človek a biosféra (MAB) zameranom na porovnávací ekologický rozbor mestského prostredia. Zúčastňuje sa na konferenciách Organizácie spojených národov o bývaní (UN Habitat).
- PS Mokrade (Wetlands WG) sa vytvorila na druhom ekologickom kongrese v Jeruzaleme v roku 1978 s cieľom podporovať výskum, výmenu informácií a vedcov v rámci vied o mokradiach. Hlavnou úlohou skupiny je organizovať medzinárodné konferencie o mokradiach (IWC).
- PS Planktónová ekológia (Plankton Ecology Group – PEG) podporovala výskum planktonických ekosystémov, organizovala vedecké stretnutia špecialistov, spoločný výskum, zber údajov a syntéza existujúcich údajov z rôznych vôd.
- PS Environmentálne vzdelávanie (Environmental Education WG) bola založená na druhom kongrese INTECOLu v roku 1978. O potrebe jej vytvorenia sa diskutovalo pred kongresom.

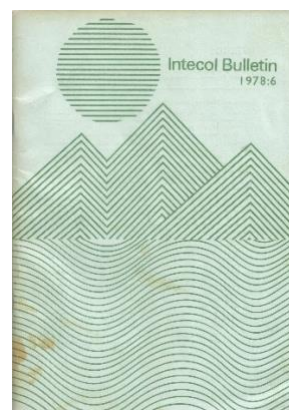
V rámci INTECOL-u pracovali, resp. pracujú ďalšie pracovné skupiny, menovite PS Ekológia drobných cicavcov (Ecology of small mammals WG), PS Semenožravé vtáky (Graminivorous Birds WG), PS Vodná ekológia (Aquatic Ecology WG), PS Krajinná ekológia (Landscape Ecology WG) a PS Fyziologická ekológia (Physiological Ecology WG).

Publikácie

Asociácia zabezpečuje zber a rozširovanie informácií o ekológii vydávaním dvoch informačných publikácií: Spravodaja a Bulletinu. *Spravodaj (INTECOL Newsletter)* je hlavným zdrojom informácií a spôsobom komunikácie s členmi celosvetovej komunity ekológov. Informuje o činnosti asociácie, pripravovaných a realizovaných podujatiach atď. Poskytoval informácie aj o veľkých medzinárodných programoch (MaB).

Bulletin (INTECOL Bulletin) vydáva INTECOL od roku 1969, vychádza raz ročne (Obr. 2). Obsahuje oficiálne dokumenty, správy o činnosti asociácie, programové materiály pracovných skupín a pod.

Od roku 2008 komunikáciu s členmi zabezpečuje elektronický spravodaj (*INTECOL-e-Bulletin*), pričom vychádzajú dve, resp. viac čísel ročne. V roku 2016 bol 10. ročník, v súčasnosti je prístupný len pre členov INTECOL-u.

Obr. 2 Informačný spravodaj Svetovej asociácie ekológie (INTECOL). Prvá strana obálky čísla z roku 1978.

Asociácia finančne podporila vznik a vydávanie viacerých nových ekologických časopisov. Časopisy sú polo-autonómne, keďže majú vlastné redakčné rady a výkonného redaktora (editora). Prvým bol medzinárodný ekologický časopis *Oecologia*, v ktorom sa publikujú články zo všeobecnej ekológie. Ďalšie dva sú špecializované časopisy *Agro-Ecosystems* a *Urban Ecology*. INTECOL je tiež jedným zo sponzorov medzinárodného časopisu *Environmental Conservation*. Členovia INTECOL-u si mohli tieto časopisy objednať so zľavou, rovnako tak aj severský ekologický časopis *Oikos*.

Asociácia podporila prípravu a vydanie viacerých knižných publikácií vychádzajúcich z ekologických kongresov.

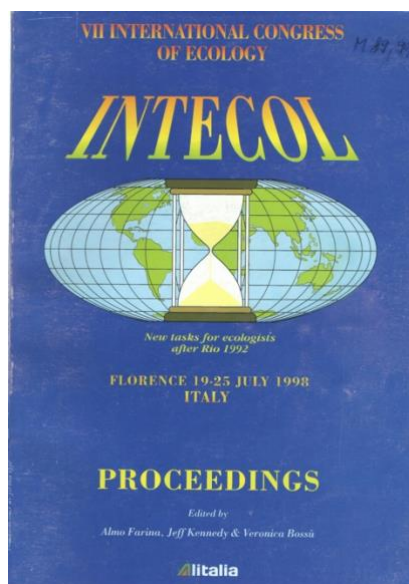
Ekologické kongresy

Celosvetové ekologické kongresy organizuje INTECOL každé štyri roky v spolupráci s národnými ekologickými spoločnosťami. Prvý kongres sa uskutočnil v roku 1974 v Hágu (Holandsko). Spoluorganizátorom bola Holandská ekologická spoločnosť. Témou kongresu bola „Structure, Functions and Management of Ecosystems“. Plenárne prednášky boli publikované v knihe „Unifying Concepts of Ecology“. Druhý kongres sa konal v roku 1978 v Jeruzaleme (Izrael) na tému „The Future of Ecology“.

Celosvetové ekologické kongresy sa doteraz uskutočnili v 11 krajinách celého sveta, v Európe (Holandsko, Taliansko, Veľká Británia), v Izraeli, v severnej Amerike (USA, Kanada), východnej Ázii (Japonsko, Južná Kórea) a v Austrálii. Tretí kongres plánovaný v Poľsku (1982) sa nekonal pre nepokojnú politickú situáciu v krajine. Účasť slovenských ekologov na týchto kongresoch bola veľmi malá (Eliáš 1998a, b; Janiga 1998; Eliáš a Halada 2017), resp. žiadna (do roku 1990). Neskôr sa podielali na organizovaní sympózií a workshopov kongresov INTECOL-u (Janiga l.c.; Eliáš a Halada, l.c.).

Počas VII. Medzinárodného ekologického kongresu vo Florencii v roku 1998 sa konalo prvé medzinárodné fórum prezidentov ekologických vedeckých spoločností sveta za účasti 25 reprezentantov z 19 krajín všetkých kontinentov. Za Slovenskú ekologickú spoločnosť (SEKOS) sa fóra zúčastnil jej predseda P. Eliáš (1998a). V databáze Fóra prezidentov boli evidované ekologické spoločnosti vo viac ako 40 krajinách sveta. Závery fóra boli prijaté na Valnom zhromaždení INTECOL-u (Eliáš 1998b). (Obr. 3)

V roku 2013 sa XI. svetový ekologický kongres konal v Londýne pri príležitosti 100. výročia založenia prvej ekologickej spoločnosti na svete – Britskej ekologickej spoločnosti (BES). Nosnou témou bola budúcnosť ekológie „Into the Next 100 years“ (Obr. 4). Zúčastnilo sa ho 2065 delegátov zo 67 krajín všetkých kontinentov, vrátane študentov a eminentných profesorov. SEKOS predstavila svoju činnosť a publikácie v stánku Európskej ekologickej federácii (EEF) a organizovala samostatný medzinárodný workshop na tému „Biodiversity of landscape vs. Landscape diversity“ (Eliáš a Halada 2017).

Obr. 3 Zborník príspevkov zo VII. svetového ekologického kongresu v roku 1998 vo Florencii (obálka, prvá strana)

Obr. 4 Logo svetového ekologického kongresu v roku 2013 v Londýne, konaného pri príležitosti 100 rokov od založenia prvej ekologickej spoločnosti na svete (BES).

Obr. 5 Logo XII. svetového ekologického kongresu INTECOL v Číne

Obr. 6 Logo XIII. svetového ekologického kongresu INTECOL 2022 v Ženeve

Nateraz posledný XII. Medzinárodný ekologický kongres sa uskutočnil v roku 2017 v Číne. Témou kongresu bola *Ekológia a civilizácia v meniacom sa svete (Ecology and Civilization in a Changing World)*. Organizoval ho INTECOL a Ekologická spoločnosť Číny (Obr. 5). Zúčastnilo sa ho viac ako 2500 ekologov z celého sveta. Účastníci si pripomenuli 50 rokov od založenia asociácie. Kongres sa zamerával na harmonický a udržateľný rozvoj medzi ľuďmi, prírodou a spoločnosťou v kontexte globálneho rozvoja. Účastníci kongresu prijali vyhlásenie (*Beijing 2017 Declaration*) na podporu väčšej a účinnejšej spolupráce, udržania ekologickej bezpečnosti a dosiahnutia udržateľného rozvoja, ochrany Zeme, nášho spoločného domu, a podporu ekologickej civilizačnej konštrukcie.

Nasledujúci kongres sa uskutoční v roku 2022 v Ženeve, vo francúzsky hovoriacej časti Švajčiarska. Témou kongresu bude „Frontiers of Ecology. Science and Society“ (Obr. 6)

Ostatné vedecké podujatia

Asociácia podporuje ďalšie vedecké podujatia, ktoré organizujú pracovné skupiny INTECOL-u (napr. WWG, TEWG), a spolupracuje s inými medzinárodnými a národnými spoločnosťami pri príprave a realizácii vedeckých konferencií. Uvediem dve najdôležitejšie.

Medzinárodné konferencie o mokradiach (International Wetlands Conference) organizuje pracovná skupina pre mokrade (Wetlands WG) každé štyri roky. Sú to najväčšie a najvplyvnejšie medzinárodné konferencie v oblasti vied o mokradiach a využívaní vedeckých poznatkov v manažmente vôd. Desiata konferencia sa uskutočnila v roku 2016 v Číne (Changshu). Zúčastnilo sa jej 1200 účastníkov zo 68 krajín sveta. Zhodnotila pokrok vo výskume biodiverzity mokradí a manažmentu ekosystémov, ako aj funkčných úloh mokradí pri čistení odpadových vôd, ekosystémových službách a rozumnom využívaní. Jedenásta konferencia INTECOL o mokradiach sa konala v októbri 2021 na Novom Zélande (Christchurch) Témou konferencie bolo „Traditional knowledge and innovative science in wetland research and management“
<https://www.INTECOL2021.com>.

Medzinárodné konferencie o ekologickej udržateľnosti (EcoSummit) spoluorganizujú viaceré spoločnosti. Prvá konferencia sa uskutočnila v roku 2012 v USA ako EcoSummit 2012 – Ekologická udržateľnosť: Obnova ekosystémových služieb planéty (*Ecological Sustainability: Restoring the Planet's Ecosystem Services*). Organizovali ju Americká ekologická spoločnosť (ESA, Ecological Society of America), INTECOL a Medzinárodná spoločnosť pre ekologickú obnovu (SER, Society for Ecological Restoration International).

Podpora mladých ekologov

Asociácia si uvedomuje význam odbornej prípravy mladých odborníkov vo vednom odbore ekológia. Preto výbor INTECOL-u podporuje najmä študentov a začínajúcich ekologov pri ich účasti a prezentácii výsledkov na svetových ekologických kongresoch a iných vedeckých podujatiach (cestovné granty, finančné ocenenia pre víťazov posterových prezentácií a pod.).

INTECOL podporuje rozvoj Medzinárodnej siete ekologov novej generácie (INNGE, International Network of Next Generation Ecologists) – novovytvorenej siete ekologov, ktorá sa snaží spojiť ekologov z celého sveta už na začiatku ich vedeckej kariéry (doktorandi, postdoktorandi, mladí vedeckí pracovníci). Cieľom siete je pomôcť posilniť medzinárodné väzby a inšpirovať nové aktivity v rastúcej globálnej komunite ekologov. Sieť začala s podporou účasti mladých ekologov na kongrese INTECOL v Brisbane v roku 2009.

Medzinárodná spolupráca

Ekologický výskum je základom pre pochopenie a riešenie problémov životného prostredia človeka (environmentálnych problémov). V roku 1969 bol zriadený Vedecký výbor pre problémy životného prostredia (SCOPE, Eliáš 1993), s ktorým Asociácia spolupracuje.

INTECOL pomáha zlepšovať vytváranie, spoluprácu a komunikáciu globálnych ekologických aktivít prostredníctvom spolu-organizovania a spolu-sponzorovania stretnutí (podujatí) a výmeny informácií medzi ekologmi. Na tejto spolupráci sa podieľajú zástupcovia národných ekologických spoločností a organizovaných výskumných programov s viac ako 2 600 individuálnymi členmi INTECOL-u zo 102 krajín. Poskytujú svoje postrehy a návrhy riešení pre širokú škálu vynárajúcich sa (emergentných) globálnych environmentálnych problémov.

Okrem SCOPE, Asociácia spolupracuje aj s inými mimovládnyimi organizáciami a inými medzivládnyimi telesami pri UNESCO. V rokoch 1975 – 1975 UNESCO podporilo vydávanie spravodaja INTECOL-u.

Záver

Svetová asociácia ekológie (INTECOL) vznikla v období „zlatého veku ekológie“ pri celosvetovej spolupráci na výskume organickej produkcie ekosystémov sveta (I.B.P.). Podporila medzinárodnú spoluprácu ekologov z rôznych krajín všetkých kontinentov. V prvom desaťročí svojej existencie podnietila založenie ekologických vedeckých spoločností alebo asociácií v krajinách alebo v regiónoch, v ktorých predtým neboli. Takéto založili v Belgicku, Egypte, Francúzsku, Nemecku, Indii, Izraeli a Poľsku. V Československu, resp. na Slovensku sa to nepodarilo. Počet individuálnych členov dosiahol 1300 a takmer 90 % národných ekologických spoločností sveta bolo združených v tejto asociácii. Podporila vydávanie nových ekologických časopisov, organizovanie medzinárodných vedeckých podujatí a celosvetové kongresy ekológie. Zohrala dôležitú úlohu pri mnohých medzinárodných výskumných programoch, ktoré sa vyvinuli pod IBP, osobitne SCOPE a MAB. Mala vplyv na založenie Ústavu ekológie (TIE – Institute of Ecology) v USA v roku 1971 (prof. Dr. Arthur D. Hasler, riaditeľ ústavu, bol prvým prezidentom INTECOL-u). Asociácia významne prispela k pokroku ekológie ako vednej disciplíny na celom svete.

Literatúra

- ELIÁŠ, P. (1993). SCOPE: Scientific Committee of Problems on the Environment. In *Správy SAV*, Bratislava, roč. 29, č. 20, pp. 5-6.
- ELIÁŠ, P. (1998a). Medzinárodné fórum prezidentov ekologických vedeckých spoločností sveta. In *SEKOS Bulletin*, roč. 6, č. 2, p. 17.
- ELIÁŠ, P. (1998b) Valné zhromaždenie INTECOL. In *SEKOS Bulletin*, roč. 6, č. 2, pp. 34.
- ELIÁŠ, P. (2007). Poznámky k dejinám ekológie na Slovensku. In *SEKOS Bulletin*, roč. 15, č. 1, pp. 38-44.
- ELIÁŠ, P. (2017). Medzinárodný biologický program (IBP) na Slovensku (1964 – 1974). In *SEKOS Bulletin*, roč. 21, č. 1, pp. 70 – 74.
- ELIÁŠ, P., HALADA, L. (2017). Slovenská účasť na svetovom ekologickom kongrese v Londýne (INTECOL 2013). In *SEKOS Bulletin*, roč. 21, č. 1, pp. 40-41.
- JANIGA, M. (1998). „Synantropia vertebrát – ekológia a evolúcia“ – VII. Medzinárodný kongres Ekológie, Florencia 19 – 25 júl 1998. In *SEKOS Bulletin*, roč. 6, č. 2, pp. 34-36.
- Statutes of the International Association for Ecology (INTECOL) (August 2005)
- WORTHINGTON, E. B. (1968). Medzinárodný biologický program. In *Životné prostredie*, roč. 2, č. 6, pp. 290-291.
- Webová stránka INTECOL. <http://INTECOL.org/>